

L'IMPULS DE L'ENSENYAMENT AL CAMP DE TARRAGONA A MITJAN S.XIX

L'extensió de l'educació primària a tot arreu, un dels pilars de la ideologia liberal -ja esmentat a la Constitució de 1812-, tindrà un primer període important a mitjan segle XIX. La llei orgànica de 1838 en serà l'esperó. Entre aquesta i la de 1857, coneguda com a Llei Moyano, es configurarà el que podem qualificar com la primera planificació territorial de la instrucció primària a l'Estat espanyol. Això s'esdevé, precisament, en un moment en què els poders públics afronten un nou intent de centralització i racionalització de l'administració estatal, primer creant les províncies i els partits judicials i després procedint a una sèrie d'agregacions municipals que donaran lloc, gairebé, al mapa polític actual. La primera part d'aquest treball, precisament, va destinada a seguir el desenvolupament legislatiu d'aquestes idees i els principals problemes amb què topà. Deixem per a després l'anàlisi pràctica d'aquest fenomen referida al cas concret del Camp de Tarragona.

No és casualitat que el liberalisme volgués que l'ensenyament elemental arribés a tothom. De la mateixa manera que l'actual sistema econòmic -d'ençà de la revolució científico-tècnica- precisa d'una mà d'obra amb uns coneixements altament especialitzats i això ha provocat la massificació de l'educació universitària, el que necessitava el capitalisme naixent en el segle passat era una classe treballadora que sapigués llegir, escriure i aplicar les quatre regles aritmètiques. La constitució de 1812 ja deixa ben clar que allò que es pretén ensenyar a tothom és, només, aquestes tres matèries amb una mica de religió catòlica i allò que en diuen «obligacions civils». Altres ensenyaments més elevats seran, doncs, vetats a la majoria pels mateixos liberals i la possessió d'un títol d'estudis mitjans o superiors arribarà a equipararse a una dignitat nobiliària.

El primer marc legal estable que es creà sota aquestes expectatives no fou, de fet, fins a l'esmentada llei de 21 de juliol de 1838,¹ que recollia i donava cos a d'altres normes anteriors, de caràcter moderat, però que fou aprovada en el marc de la Constitució progressista de 1837. El títol primer de la llei establia l'obligatorietat de crear escoles del tipus «primària elemental completa»² a tots els pobles de més de 100 veïns (que vénen a ser 400 o 500 habitants). En els nuclis de menys població es procediria a agregacions de pobles fins a sumar el centenar de veïns demanat. Quan res de tot això no fos possible, es constituïria una escola incompleta.³ Per últim, quan una població tingués més de 1200 veïns (uns 6000 habts.), hauria de mantenir una escola primària superior.⁴ Cal fer notar que la llei es referia, en tota aquesta exposició, a escolaritat masculina. L'ensenyament de les nenes era rellegat al títol vuitè, en el qual s'establí que se'n crearien escoles «quan els recursos ho permetin», seguint els mateixos programes que per als nens, però amb les «modificacions (...) que exigeix la diferència de sexe» i reservant-ne l'organització a un reglament especial. Davant la possibilitat que, per ambigüïtat de la llei, algú creés escoles mixtes, una R.O. posterior (1 de gener de 1839) establí la prohibició que nenes i nens anessin junts a partir dels sis anys.⁵ Pel que fa a les escoles de pàrvuls, tot i que se les esmentava, no se'n precisava altra cosa que la necessitat de generalitzar-les (art. 36).

L'aplicació de la llei de 1838 hagué d'acarar-se a diversos obstacles. A la manca d'informació sobre la situació real dels Ajuntaments, s'afegia la inestabilitat política i, sobretot, la disparitat d'interessos entre el Govern i els municipis, tant des del punt de vista econòmic com des de l'estrictament polític.

El primer problema tingué una inicial resposta en la R.O. esmentada de 1839, en la qual es manà que els Ajuntaments, cada mes de gener, fessin relació de les escoles de llur competència. La mateixa qüestió i exi-

-
1. «Colección de las Leyes, decretos y declaraciones de las Cortes, y de los Reales Decretos, órdenes, resoluciones y reglamentos generales expedidos por las secretarías del despacho desde 1º de enero hasta fin de diciembre de 1838». Imprenta Nacional. Madrid, 1939, pp. 391-401.
 2. Reben aquest qualificatiu aquelles escoles que, dirigides per un mestre titulat, impartien classes de religió i moral, lectura, escriptura, principis d'aritmètica i elements de gramàtica castellana (art. 4 de la llei).
 3. En ella, si més no, caldria ensenyar de llegir i escriure, així com doctrina cristiana, i el mestre no precisaria títol.
 4. S'hi ensenyarien, a més de les matèries de grau elemental, majors nocions d'aritmètica, elements de geometria, dibuix lineal, nocions de física i història natural i elements de geografia i història (art.5).
 5. «Colección... de 1839». I.N.M., 1840, pp. 1-6.

gència es plantejà un any després, en la R.O. de 15 de febrer de 1840.⁶ És aquesta manca de dades un dels motius que promogué l'Ordre d'1 de gener de 1841⁷ per la qual es creà el Butlletí Oficial d'Instrucció Pública, una de les finalitats del qual, segons s'explicava en el preàmbul, era l'estadística del sector. La mateixa motivació es troba, sens dubte, a la base de l'Ordre de 25 d'abril de 1841⁸ per la qual s'establí un sistema de visites d'inspecció a les escoles que, a més de control, proporcionarien informació. Les disposicions tot recaptant dades no acaben aquí, sinó que persisteixen durant tot el període estudiat. Tanmateix, la mostra ja és prou representativa i desistim d'ampliar-la més.

Probablement, la manca d'informació trobava en el poc interès municipal una de les seves causes fonamentals. Cal tenir present que la llei obligava a constituir escoles i que aquestes havien d'anar a càrrec dels Ajuntaments. Així, per evitar-se majors càrregues econòmiques, les autoritats municipals defugien qualsevol informació sobre el tema, amb la qual cosa el Govern central no podia planificar. Però és que, a més de no poder planificar, era impossible de fer complir la legislació tenint en compte la vigència de la Llei d'Ajuntaments de 1823. Aquesta llei impedia que el Govern intervingués en l'elaboració del pressupost municipal, amb la qual cosa els Consistoris feien cas omís de llurs obligacions educatives. Per això, i per tal de desbloquejar la situació -que no afectava només l'ensenyament-, fou aprovada la llei d'Ajuntaments de 14 de juliol de 1840,⁹ en la qual s'establí que les despeses d'instrucció pública eren d'inclusió obligatòria en el Pressupost (art. 90) i que el Govern tindria facultat per augmentar els pressupostos locals en les matèries obligatòries (art. 97). El Govern tenia, amb això, tots els atributs legals necessaris per obligar a complir la llei de 1838. Els Ajuntaments, però, no van callar. Hi havia, de fet, problemes de major fons, car els municipis eren el principi d'espai de poder dels progressistes enfront del govern moderat; i la llei d'Ajuntaments pretenia, entre altres coses, un nomenament digital dels consistoris. La protesta féu congelar la llei per decret de 13 d'octubre del mateix any¹⁰ i no fou publicada fins el 30 de desembre de 1843,¹¹ ja en regnat d'Isabel II. Pocs dies després, el 6 de gener següent, es dictà el Reglament

6. «Colección... de 1840». I.N.M., 1841, pp. 95-99.

7. «Colección... de 1841». I.N.M., 1842, pp. 3-5.

8. *Ibidem*, pp. 289-293.

9. «Colección... de 1843». segon vol. I.N.M., 1844, pp. 432-461.

10. «Colección... de 1840». I.N.M., 1841, pp. 308-309.

11. *vid.* nota 9.

per a executar aquesta llei¹² i això obria les portes a la intervenció governamental en la política educativa dels Ajuntaments, ja que -malgrat que la llei esmentada fou sotmesa a revisió i se n'aprovà una de nova el 8 de gener de 1845- el 4 de març de 1844 s'aprovà la R.O. sobre la posta en marxa del pla d'instrucció primària.¹³ Calia, immediatament, assenyalar els pobles on hauria d'instal·lar-se cada tipus d'escola (arts. 2 i 8), assignar les dotacions corresponents (art. 5) i mantenir informat permanentment el Govern de la situació escolar (art. 13).

Amb la R.O. de 1844, el procés d'estructuració de l'educació primària entrava en vies d'execució. És hora, doncs, de començar la segona part del treball tot veient com es produí aquest fenomen al Camp de Tarragona. Aquí, com arreu de l'Estat, es vivia alhora un altre procés de planificació i uniformització, tan agraïda aquesta a la ideologia imperant: la divisió territorial en províncies i partits judicials i la supressió dels municipis més petits per tal d'integrar-los a d'altres de majors.

Això que coneixem amb el nom de Camp de Tarragona i que hem escollit com a marc d'estudi, havia estat repartit el 1833 entre sis partits judicials: íntegrament, els de Reus, Tarragona i Valls; parcialment, els de Falset, Montblanc i el Vendrell. Aquest territori comprenia 148 municipis, alguns d'ells ínfims, tant quant a l'extensió com a la població. Ja la R.O. de 28 de juliol de 1835¹⁴ havia plantejat la necessitat de fer desaparèixer els termes de menys de 100 habitants. El 1842 es procedí a la primera tanda important d'agregacions,¹⁵ per la qual el Camp quedà reduït a 92 municipis. Posteriorment, se'n realitzaran d'altres¹⁶ i al Camp només li restaran 77 termes. El mapa polític que es configurà aleshores és, gairebé, el que ens ha arribat a l'actualitat. De 1846 fins avui només cinc noves agregacions l'han alterat substancialment.¹⁷

Les diverses disposicions que tingueren com a missió planificar l'estructura educativa es dictaren en aquest període, molt especialment entre 1845 i 1847. Fou, per tant, un procés paral·lel al de reorganització territorial, coincidència que produeix una certa confusió i dificultat a l'hora d'intentar-ne una anàlisi detallada i precisa. La primera distribució escolar, pel que fa a les nostres contrades, fou publicada el 28 de gener de 1845.¹⁸

12. «Colección... de 1844», I.N.M., 1844, pp. 25-54.

13. *Ibidem*, pp. 376-382.

14. B.O.P. núm. 7/1835 de 7 d'agost.

15. B.O.P. núm. 21/1842 de 8 de març.

16. B.O.P. núm. 104/1846 de 29 d'agost.

17. Els termes que han desaparegut posteriorment han estat els de Masricard, les Irlles, la Mussara, Tamarit i la Canonja.

18. B.O.P. núm. 12/1845 de 28 de gener.

Un any després¹⁹ apareixia la que es mostrava com a llista definitiva, posterior a les modificacions plantejades pels pobles. Per últim, el 13 de gener de l'any següent se'n publicava una de nova, quelcom diferent, en la qual es notificaven, a més, les diverses despeses pressupostàries que cada Ajuntament havia de consignar en el capítol d'Instrucció Pública.²⁰ Tot i que la que ens interessa més és la darrera, anem a veure les principals variacions que es produïren entre les tres propostes.

La de 1845 dividia els pobles en tres grups: el dels que tenien més de 100 veïns i, per tant, havien de formar escola elemental completa; el dels districtes formats en base a agregacions de municipis petits per tal d'arribar als 100 veïns; i el dels pobles que no arribaven a aquesta xifra i, no podent-se agregar a cap altre per problemes geogràfics, haurien de constituir una escola incompleta. La relació de 1846 introdueix un nou grup: el de les poblacions que, a més de l'escola elemental completa, n'hauran de tenir una de superior. A més, els pobles que s'agreguen queden dividits en dues llistes: la dels districtes formats per pobles cap dels quals no arriba a 100 veïns (en aquest cas es parla de «reunió» de pobles); i la dels que estan formats per pobles petits agregats a un dels que ja estan citats com a major de 100 veïns (són les agregacions pròpiament dites). Per últim, la distribució de 1847 respecta aquesta última estructura però no es refereix a les escoles superiors, tal vegada perquè no era un tema tan problemàtic o perquè ja estava prou clar.

Pel que fa als termes, val a dir que tots tres casos es refereixen a una organització del Camp transitòria entre la de 1842 i la de 1846. En total, s'hi consideren 87 municipis, tot i que en aquest moment el Camp ja en tenia menys.

D'escola primària superior, només tres tenien obligació de constituir-ne -Reus, Valls, Tarragona-, cosa que caldria dur a la pràctica en base a una escola primària elemental ja existent.²¹

Els pobles que haurien de tenir escola primària elemental completa serien 42, tots ells amb més de 100 veïns, llevat de Masllorenç, que només en tenia 99, i Cabra i Fontscaldetes, amb 98. La inclusió en el grup dels que s'apropaven al centenar d'habitants degué moure discussions. Cabra, per exemple, només hi fou inclòs fins a la relació de 1847; en canvi, Alió, amb 94 veïns, que hi havia estat posat el 1846, en fou tret l'any següent.

19. B.O.P. núm. 32/1846 de 14 de març.

20. B.O.P. núm. 5/1847 de 13 de gener.

21. R.O. de 2 de febrer de 1846, a «Colección Legislativa de España. Primer Trimestre de 1846», I.N.M., 1848, 186.

El grup dels que només haurien de tenir escola incompleta es reduí a 5: són els típics casos de pobles petits amb dificultats de comunicació. També val a dir que no eren els pobles més petits, car aquests no podrien mantenir ni escola incompleta i, per tant, s'haurien de reunir o agregar per força. Els pobles als quals s'assigna escola incompleta tenen menys de 100 veïns, però tots, llevat d'un -Mont-ral- en tenen més de 70.

Els pobles que s'agreguen a d'altres de majors són 18. Normalment, ho fan amb el poble veí més pròxim d'entre els que tenen assignada escola completa. En més d'un cas (exactament, quatre), les agregacions d'un municipi a un altre es convertiren en integracions municipals.

Per últim, tenim els districtes, cadascun dels quals amb un poble que actua de centre i en el qual s'ubica l'escola. Es determinà que aquest poble fos el de més fàcil accés, sempre que tingués local i s'establí la forma de contribució econòmica de cada integrant del districte.²² El R.D. de 23 de setembre del mateix any encara establirà una altra sortida per als pobles petits mal comunicats: que el mestre del districte passi una temporada a cada un; o que, si tenen problemes econòmics, que la feina de mestre la faci el rector, el secretari de l'Ajuntament, l'organista o un altre de similar.²³ En el cas del Camp, es formaren vuit districtes agrupant 25 municipis, quatre dels quals no pertanayen actualment a aquesta comarca. Pel que fa als pobles que posseïrien l'escola, la norma seguida fou, en general, la d'encomanar aquesta tasca al més poblat. Això fou així, llevat del cas de Puigtinyós (Montferri) que, tot i tenir un veí menys que Salomó, consevà l'escola en reunir-se amb aquest.

La planificació educativa a què hem fet referència, i que pot analitzar-se millor en les llistes adjuntes, té el mèrit d'haver estat la primera, però, alhora, hi observem diverses mancances que cal assenyalar. En primer lloc, no estableix diferències entre els pobles de més de 100 veïns. Per tant, el seu objectiu era més aviat garantir escola a tots els pobles que no pas escola per a tothom. Potser intentant modificar aquesta primacia de l'escolarització rural, es publicà una circular²⁴ adreçada a les capitals de província en la qual es pretenia impulsar-hi més l'ensenyament per tal d'aconseguir proporcionalitat en l'escolarització i, per tant, uniformitat a tot l'Estat. En la mateixa línia, el R.D. de 23 de setembre de 1847, ja

22. B.O.P. núm. 11/1847 de 27 de gener.

23. «Colección L.E. Tercer Trimestre de 1847», I.N.M., 1849, pp. 144-153.

24. Circular de 8 de juny de 1846, a «Colección L.E. Segundo Trimestre de 1846», I.N.M., 1848, pp. 464-465.

esmentat,²⁵ diu en el seu art. 32 que en els pobles de més de 500 veïns (uns 2000 habts.) s'hauran d'establir dues escoles, una de cada sexe, entre públiques i privades. Per tant, i tenint en compte el que s'ha dit abans, la llei només contemplava l'ensenyament a nenes en els pobles de més de dos milers de persones. I, encara, el compliment d'això no s'iniciarà fins anys més tard.²⁶

D'altra banda, la planificació tenia molt poc en compte la realitat. Així, les escoles de pàrvuls no hi són esmentades (ja hem dit que la llei de 1838 les deixava sense gaire concreció) tot i que n'existeixen a Tarragona des de 1843.²⁷ I, encara més, la planificació és, sobretot pel que fa a la definició dels pobles que han de tenir escola completa i a partir de quan n'han de tenir dues, purament i exclusivament aritmètica. Com a exemples d'això, podem assenyalar els casos de Montbrió i Vilanova d'Escornalbou. El 1836,²⁸ el primer d'aquests municipis tenia tres mestres de nenes i un de nens, mentre que a l'altre n'hi havia un de cada. Doncs, bé: aplicant la matemàtica, la planificació de 1847 només els n'assignà un.

La conclusió que podem treure de l'anàlisi realitzada és que la llei d'instrucció primària de 1838, posada en pràctica per R.O. de 4 de març de 1844 i concretada en la planificació de 1845, modificada en els dos anys següents, anà adreçada, fonamentalment, a crear escoles en els municipis petits que no en tenien, més que no pas a augmentar la dotació dels grans. Això provocava que, mentre a les poblacions grans les escoles estaven excessivament concorregudes, les dels pobles petits tenien una matrícula més aviat baixa. A les escoles públiques de Tarragona, per exemple, assistia una gran quantitat d'alumnes, amb els problemes que això comportava (128 a la de nens i 100 a la de nenes), com també s'esdevenia a Valls (85 a la de nens i 150 a la de nenes). En canvi, la matrícula era ínfima si agafem els casos de pobles com el Catllar (30 alumnes) o Masllorenç (20 alumnes), o Castellvell (20 nens i 10 nenes).²⁹

25. «Colección L.E. Tercer Cuatrimestre de 1847», I.N.M., 1849, pp. 145-153.

26. E.H.E.C.E.A. *La Història de l'Educació des d'una perspectiva local*, C.E.A., Alcover, 1982, p. 41.

27. JORDI MONÉS. *El pensament escolar i la renovació pedagògica a Catalunya (1833-1938)*, Ed. La Magrana, 1977, p. 384. E.H.E.C.E.A., *op. cit.*, p. 46.

28. Les dades sobre l'escolaritat en el període immediatament anterior a l'estudiat en aquest treball són disperses. Les més fiables són les respostes que els Ajuntaments donaven a les enquestes, ja des de 1834. A l'Arxiu Municipal de Reus (A.H.M.R.) es conserven les que afecten diversos municipis del Baix Camp (publicades a PERE ANGUERA. *Culturització i possibilitat d'accés a la cultura al Baix Camp el 1836*, a «Universitas Tarraconensis. Facultat de Filosofia i Lletres. Divisió de Geografia i Història», V, Tarragona, 1982-83, pp. 113-119). D'altres municipis -no gaires- n'hem trobat en els seus respectius arxius municipals i en l'Arxiu Històric Municipal de Tarragona (A.H.M.T.).

29. Totes aquestes dades procedeixen de: PASCUAL MADOZ. *Diccionario Geográfico-Estadístico-Histórico de España y sus posesiones de ultramar*, Madrid, 1846-1850, 16 vols.

La comparança del Pla amb la realitat no es pot fer pas en tots els pobles per manca de dades. Una possible font a considerar hauria estat el Diccionari Madoz, publicat en aquelles dates.³⁰ Amb tot, aquest repertori patia de tres defectes molt importants. En primer lloc, els noms aplicats a cada classe d'escola no hi són unificats. En segon lloc, les informacions parcials no concorden amb les totals (per exemple, en el concepte *Reus* s'assigna una escola d'instrucció primària superior a aquesta ciutat, mentre que, en fer el resum de la província de *Tarragona*, el partit judicial reusenc no en té cap). El tercer defecte és que, a causa del període de publicació, algunes dades són anteriors al Pla i d'altres són posteriors, sense que això no sempre consti especificat.

El recurs a fonts directes, és a dir, dades dels arxius locals, d'altra banda, no és prou complet com per poder-ne fer una consideració comarcal. Cap informació sobre aquest període no es troba a l'arxiu de la Diputació. L'arxiu de l'Ajuntament de Tarragona, en canvi, ens ofereix un estat de la situació en aquest municipi l'any 1846.³¹ Resumidament, consignem:

ESCOLES DE PRIMERA EDUCACIÓ A TARRAGONA EL 1846

1 escola de 1ª educació per a nens, dotada amb 6000 rs. (109 alumnes)

1 escola de 1ª educació per a nenes, dotada amb 3600 rs. (75 alumnes)

9 escoles de lliure ensenyança per a nens (512 alumnes)

Hom pot veure que es complia amb la previsió del Pla -modesta-, però que aquesta situació contrastava amb l'aclaparadora presència de nou escoles privades.

El mateix arxiu tarragoní té les respostes a una enquesta de 1846 dels municipis del Catllar i la Canonja. Al Catllar hi havia una escola de primera educació de nens, dotada amb 1080 rals (tal comproveia el Pla) i amb 25 alumnes d'assistència, a més d'una escola privada, també de nens, amb la mateixa assistència que la pública.³² A la Canonja hi havia dues escoles

30. MADOZ, PASCUAL. *Diccionario Geográfico-Estadístico-Histórico de España y sus posesiones de ultramar*, Madrid, 1846-1850, 16 vols. N'existeix una edició facsímil que conté només els articles referits a Catalunya, en dos volums, a Curial Edicions, 1985.

31. A.H.M.T. Cultura (armari 2), lligall «Instrucción Pública 1825-1862», doc. titulat «Estado numérico de las Escuelas de latinidad y de primera educación para niños y niñas que existen en esta ciudad y sus dotaciones y demás que se expresen» (1846).

32. Idem, «Estado numérico de las escuelas de latinidad y de primera enseñanza para niños y niñas que existen en los pueblos de este partido, sus dotaciones y demás que se expresa» (1846); doc. referit al Catllar.

privades, amb 32 alumnes, una d'elles a càrrec de l'Ajuntament, i cap de pública, tot i que el Pla els n'assignava una.³³

El municipi d'Alcover és, potser, l'únic que compta, ara per ara, amb un estudi ampli sobre el tema (vegeu nota 26). En ell podem veure que, a l'època estudiada, el poble només tenia una escola pública de nens, tal com, de fet, assignava el Pla. No fou fins a 1853 que se'n creà una de nenes, però això ja surt del nostre àmbit cronològic.

Hem de fer esment, per últim, al cas especial de Baix Camp. L'existència en aquest cas d'àmplia informació (vegeu nota 28) fa que sigui fàcil de fer comparances i possible d'establir conclusions. Com que això ja ho hem desenvolupat en un altre lloc, ens limitem a remetre-hi³⁴ i a concloure que el pla no solia anar d'acord amb la realitat, tal com ja dèiem abans. És a dir, que es tractava d'un Pla purament aritmètic.

JOAN CAVALLÉ I BUSQUETS.

33. Idem, doc. referit a la Canonja.

34. CAVALLÉ I BUSQUETS, JOAN. *Teoria i realitat en el Pla d'extensió de l'ensenyament primari de 1847 a la comarca del Baix Camp*; a «Penell. Revista d'Història», 1, Reus, 1984, pp. 83-88.

35. En el document d'on copiem aquesta relació no figura la referència al sou dels mestres de Reus. Les xifres que hi hem consignat són les que apareixen en l'epígraf de «dotació antiga».

36. Les poblacions que duen aquesta nota no pertanyen actualment al Camp de Tarragona.

**ORGANITZACIÓ DE LA INSTRUCCIÓ PRIMÀRIA ELEMENTAL AL
CAMP DE TARRAGONA
(B.O.P. núm. 5/1847 de 13 gener)**

Pobles amb escola elemental completa

Poble	Veïns	Sou mestres	Lloguer	Altres desp.
Mont-roig	546	4.500	—	320
Pratdip	215	2.000	—	100
Riudecanyes	230	1.928,18	—	35
Riudecols	285	2.864	—	270
Vandellòs	248	1.100	—	—
Vilanova d'Escornalbou	133	1.100	—	—
L'Aleixar	212	1.100	200	700
Alforja	519	3.000 (nens)	320	—
		1.600 (nenes)		
Almóster	110	1.100	160	480
les Borges	208	2.100 (nens)	500	164
		640 (nenes)		
Botarell	112	1.100	—	40
Cambrils	515	3.000	—	—
Maspujols	195	1.100	—	—
Montbrió	270	1.100	—	—
Reus (35)	4.222	2.66,20 (nens)	—	—
		2.666,20 (nens)		
		6.400 (nenes)		
Riudoms	560	2.666,22	—	—
la Selva	1.047	2.500 (nens)	—	—
		260 (nenes)		
Vilaplana	177	1.218	—	—
Vinyols i A.	144	1.100	—	—
la Canonja	173	1.100	—	—
el Catllar	192	1.080	—	—
Constantí	457	3.200 (nens)	—	—
		300 (nenes)		
el Morell	060	1.100	200	—
Tarragona	2.703	7.500 (nens)	—	300
		2.500 (nenes)		
Vila-seca	923	2.666,22 (nens)	—	—
		1.993,12 (ajud.)		
		533,12 (nenes)		

Poble	Veïns	Sou mestres	Lloguer	Altres deps.
Alcover	683	1.500	—	55
Bràfim	154	2.160	—	200
Cabra i F.	98	1.100	—	82
Pla de Cabra	334	2.133,12	320	—
Pont d'Armentera	125	3.000	—	260
Puigpelat	102	1.100	—	—
la Riba	136	1.100	—	—
Vallmoll	191	1.100	—	60
Valls	2.360	13.00	(nens)	2.000
		3.650	(nenes)	
		1.825	(ajdta.)	
Vilallonga	206	1.200	—	—
Vila-rodona	307	2.000	—	133,12
Vilabella	158	1.100	—	—
Altafulla	240	1.173	144	—
Bonastre	96	1.120	—	20
Creixell	100	1.100	—	40
Masllorenc	99	1.100	—	40
la Pobra de Montornès	185	1.100	—	—
la Riera	150	2.192	360	—
Torredembarra	393	1.100	8	100

Districtes formats per pobles que no arriben a 100 veïns

Districte	Pobles	Veïns	Quantitats amb què contribueixen		
			Sou mestre	Lloguer	Altres
Duesaigües	Duesaigües	80	800	—	100
	l'Argentera	39	450	—	—
Prades	Prades	64	700	160	50
	Vilanova de Prades (36)	50	550	—	—
Capafonts	Capafonts	67	150	—	—
	la Mussara	43	600	—	—
	la Febró	30	340	—	—
Querol	Querol i E.	52	—	—	—
	Sta. Perpètua (36)	20	160	—	—
	Seguer (36)	7	—	—	—
Rodonyà	Montagut (36)	25	320	—	—
	Rodonyà	75	720	—	—

Districte	Pobles	Veïns	Quantitats amb què contribueixen		
			Sou mestre	Lloguer	Altres
la Secuita	Albà	24	339	—	—
	la Secuita	65	426	—	—
	l'Argilaga i Montbui	18	300	—	—
	el Pallaresos	48	400	—	—
	Perafort i Codony	50	600	—	—
	Puigdelfí	30	350	—	—
Puigtinyós	Renau i Per.	37	450	—	—
	Puigtinyós i Montferri	61	1.100	—	—
	Salomó i P.	62	800	—	—
Montmell	Montmell i Aiguav. (36)	34	320	—	—
	Marmellà (36)	24	320	—	—
	Selma	23	330	—	—

Pobles amb escola elemental incompleta

Poble	Veïns	Sou mestre
Mont-ral	38	1.100
Castellvell	90	1.100
Alió	94	600
Figuerola	73	850
Aiguamúrcia, les Pobles i les Ord.	86	1.040
Roda	93	1.100

Pobles que s'agreguen a un dels de la primera llista

Poble	Veïns	Quantitat amb què contribueixen	Poble al qual s'agreguen
l'Arbocet	25	320	Vilanova d'Es.
Colldejou	39	649	Mont-roig
les Irlles		400	Riudecols
Farena	14	200	Vilaverd (31)
Prenafeta i Mir.	26	300	Barberap (31)
les Voltes	30	350	Riudecols
Masricard	50	700	la Canonja
la Pobla de Maf.	73	—	el Morell
el Rourell	70	800	Vilallonga
Tamarit	64	293,12	Altafulla

Poble	Veïns	Quantitat amb què contribueixen	Poble al qual s'agreguen
L'Albiol	53	600	Alcover
el Milà	47	500	Alcover
La Plana i Samuntà	26	320	Alcover
Nulles, Casafort i Bellav.	66	800	Vilabella
la Masó	46	550	Vilallonga
Ardenya	30	400	la Riera
la nou	35	385	la Riera
Vespella	44	300	la Pobla de Mont.